

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník pěch. Adolf Hálka.

ČERVENEC - SRPEN 1937.

Podplukovník pěch. Josef Tureček:

Vyhovuje nynější způsob obrany?¹⁾

I.

Vést válku znamená nejen útočit, ale i bránit se; ba dokonce možno říci, že obrana je daleko častější než útok. Světová válka alespoň ukazuje, že na všech frontách stáli protivníci proti sobě většinou v obraně, kdežto útočný boj byl vždy jen jakousi krátkou periodou a k tomu ne na celé frontě, nýbrž jen na některých jejích úsecích. Obrana se stala hlavním řemeslem vojákovým; na německo-francouzské frontě byly prý dokonce útvary, které se za celá čtyři léta nezúčastnily žádného útoku.

Jak tomu bude v budoucnosti? Všeobecně se jeví snaha, aby zákopová válka, neobyčejně vyčerpávající a oddalující konečné rozhodnutí, byla co možná znemožněna. Nová, mohutná výzbroj má útočníkovi zajistit pohyb a bezohledné údery mají být prostředkem k rychlému dosažení rozhodného vítězství.

Nechci být špatným prorokem, ale myslím, že taková snaha dojde sotva svého uskutečnění. Alespoň tam, kde ve výzbroji protivníků není příliš velkých rozdílů nebo kde při stejných jinak podmínkách nebude na jedné straně mnohonásobná číselná i morální převaha, nebude v moci útočníka, který hledá rychlé rozhodnutí, aby zákopové válce zabránil. Zdá se, že i občanská válka ve Španělsku tento názor potvrzuje.

Naše armáda, která (alespoň pro první čas války) bude musit počítat pravděpodobně s číselnou převahou protivníka, bude nucena na velké části fronty vést boj obranný. Je tudíž v našem vlastním zájmu, abychom věnovali obraně co nejvíce pozornosti. Naše vítězství nebo porážka při převaze protivníka je z velké části otázkou času. Dobře se bránit a oddálit brzké rozhodnutí znamená pro nás cestu k vítězství.

Máme-li se úspěšně bránit, musíme nejprve dobře vědět, jakým způsobem, a hlavně, jakými zbraněmi můžeme být napadeni. Teprve potom můžeme uvažovat o tom, jak nejlépe a nejvhodněji svou obranu organizovat.

Ti, kdo hledají v příští válce rychlé rozhodnutí, budou se pravděpodobně opírat o silnou útočnou vzbuz, letectvo a snad i bojové chemické látky a rychlé jednotky. To jsou tedy prostředky, jichž si musí obránce zvláště všimnout a uvažovat, jak nejlépe se proti nim ubránit.

Podle mého názoru je dnešní naše obrana velmi křehká a myslím, že tomuto názoru mnozí ze čtenářů přisvědčí. Nelze však bourat a při tom nestavět. Podávám proto návrh, který by snad mohl být podkladem anebo aspoň popudem pro další úvahy, jež by nás mohly dovést ke konečnému řešení, t. j. k lepšímu a dokonalejšímu způsobu obrany.

¹⁾ Práce je úplně nezávislá na článku plk. gšt. J. Heřmana „Systémy obranného postavení“ v číslech 2. a 3. VR. 1937 a byla předložena současně. (Poznámka redakce.)

II.

K mému řešení, které níže uvádím, přivedla mne otázka t. zv. „posledních 200 m“.

Všeobecně se uznává, že tato vzdálenost je pro útočníka nejtvrdějším oříškem. Důvod je znám. Útočný sled je v tomto okamžiku odkázán sám na sebe, neboť podpora dělostřelectva, minometů a palebné základny je z bezpečnostních důvodů (bezpečnostní pásmo) nemožná. Kromě toho obránce, na kterého přestala působit umlčovací palba, využívá vhodné příležitosti, aby nerušenou a tím i lépe řízenou palbou na nejkratší vzdálenost zastavil anebo zničil útočníka ještě dříve, než se mu podaří vniknout dovnitř postavení. Jedinou podporou pro útočníka mohou zde být tanky; těch se však z pochopitelných důvodů bude často nedostávat.

Myslím, že nebude mnoho těch, kdo by chtěli popírat zvláštní nesnáze a nebezpečí, jimž je útočník na „posledních 200 m“ vydán. Nebezpečí vzrůstá nově zavedeným výcvikem v letmé ráně, který má utvrdit vojáka v přesvědčení, že právě poslední část útoku, kdy přestává působit umlčovací palba, může být nejhodnější okamžikem k zničení útočníka.

Z toho lze učinit tento závěr:

Čím více takových „200 metrů“ bude útočník mít před sebou, tím větší bude pravděpodobnost, že se jeho útok nakonec úplně zhroutí. Mé vlastní obranné řešení je pak vedeno snahou donutit útočníka, aby takovými 200 metry musil projít při svém útoku několikrát za sebou, a to co možná bez přestávky, t. j., aby bez podpory dělostřelectva a doprovodných zbraní musil projít hloubku větší, nežli je hloubka odpovídající jedné bezpečnostní vzdálenosti.

Tohoto cíle má být dosaženo obrannou sestavou, kterou vyznačuje obr. 1, znázorňující pěší rotu v pásmu hlavního odporu.

Vidíme hned, že by uskutečnění uvedené myšlenky vedlo k úplně změně našeho dosavadního obranného systému. Jaké by to mělo výhody a nevýhody, zjistíme z pozdějších úvah.

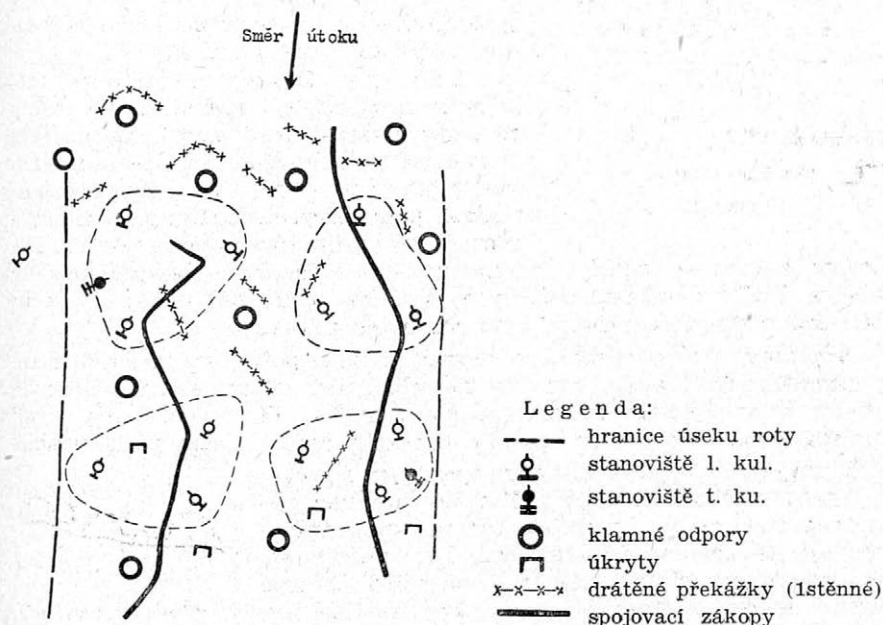
V svém návrhu budu se zabývat jen hlavním postavením a za předpokladu, že je v celé hloubce obsazeno pěším praporem. Prapor by měl 2 až 2 a půl roty v pásmu hlavního odporu a zbytek v pásmu záchytném anebo jako pohyblivou zálohu dále za ním. Záchytné pásmo by musilo mít možnost chránit záď pásma hlavního odporu účinnou palbou; vzdálenost mezi oběma by neměla být v přehledném terénu větší než 600 m. Normální hloubka pásma hlavního odporu by byla asi 600 m, pásmo záchytného asi 300 m. Šířka úseku praporu asi 1200—1500 m.

Všimněme si nyní obr. 1, který nám naznačuje učlenění roty v pásmu hlavního odporu.

Úsek roty. Šířka úseku roty je asi 600 m, hloubka se rovná přibližně šířce; šířka i hloubka bude záviset na terénu i na bezpečnostní vzdálenosti nepřátelského dělostřelectva, na kterou má terén značný vliv.

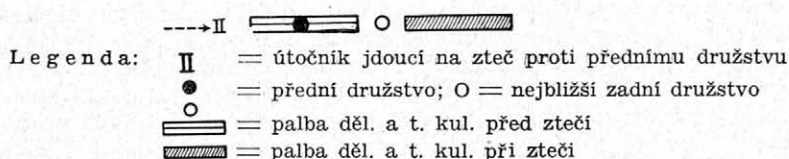
Sestava. Rota a v ní každá četa tvoří dva sledy, pokud ovšem o sledech může zde být vůbec řeč. Někdy bude některá z čet umístěna více vzadu, podle toho, jak to bude vyžadovat terén, a rota bude tudíž rozmístěna v celku tak, jako by tvořila tři sledy. Zásadně je třeba rozmisťovat družstva hodně nepravidelně a tak, aby nejbližší zadní družstva mohla pálit

mezerami mezi předními družstvy. Kromě toho je třeba zachovat takovou vzdálenost, která by byla vždy menší než bezpečnostní vzdálenost útočnickova dělostřelectva přímé podpory. Tato vzdálenost bude se tedy pohy-

Obr. 1.

bovat od 150 m výše, neměla by však pro větší soudržnost přesahovat 300 m. Tím dosáhneme toho, že se nepřítel, jdoucí na zteč proti přednímu družstvu, octne v nejprudší palbě nejbližší zadních družstev, která v tom

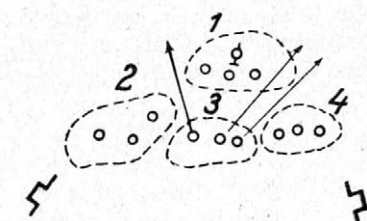
Obr. 2.

okamžiku nemohou být nikým v své palbě rušena, zatím co útočník poskytuje nejvýhodnější cíle, t. j. kupředu běžící figury.

K snazšímu objasnění tohoto případu poukazují na obr. 2.

Podaří-li se útočníkovi zteč na přední družstvo, má zde hned další odpor, proti kterému je odkázán úplně sám na sebe, poněvadž ani dělostřelectvo, ani palebná základna nemohou mu poskytnout z bezpečnostních důvodů žádné podpory.

Družstvo by bylo rozděleno na menší hloučky asi po třech mužích; tyto hloučky by byly více pohromadě a v terénu rovněž nepravidelně roz-

Legenda:

 záměnné okopy.

Obr. 3.

dobnými zákopy by mohly být spojeny též jednotlivé hloučky každého družstva. Podle množství času by bylo třeba zastřít též každý střelecký okop, aby postavení družstva bylo nesnadno zjistitelné.

Aby zadní družstva mohla v okamžiku zteče pálit i ve směrech družstev umístěných vpředu, bylo by záhodno, aby okopy aspoň některých družstev byly opatřeny zadními náspy (parados). Poněvadž dráha střely je na malé vzdálenosti velmi plochá, nemusily by být náspy příliš vysoké.

K utajení by nebyly zákopem navzájem spojeny ani jednotlivá družstva a čety. Nějaké spojovací zákopy zezadu dopředu by mohly být postupně vykopány, aby se usnadnilo zásobování. Tyto zákopy by však musily vyústovat dále vpředu před čelními družstvy anebo za četami 1. sledu, aby nepřítel ne-

v = výklenek pro úkryt
v případě nájezdu
úv.

Úkryty by byly zbudovány jen pro družstva čet 2. sledu a v blízkosti jejich obranných úseků.

Obr. 4.

Umístění by musilo být voleno tak, aby úkryty neprozrazovaly bojová postavení družstev: někdy vzadu, jindy zase vpředu nebo stranou. Družstva by prodlévala v úkrytech jen v době klidu; při očekávaném útoku by musila být v svých bojových stanovištích. Při nepředvídaném útoku by zaujala družstva svá postavení během boje. Myslím, že by tento pohyb nemusil být ani útočníkem zpozorován, protože palbou vlastního i nepřátelského dělostřelectva bude viditelnost do hloubky postavení snížena a útočník sám obrátí největší pozornost k odporům v čelní části obranného postavení. Kromě toho by byl proveden pohyb v každém družstvu jednotlivě.

U čet prvního sledu by mohly být zbudovány jen menší úkryty, každý pro 2 muže; jejich účelem by bylo chránit mužstvo spíše proti povětrnostním vlivům.

Drátěné překážky. Dosavadní drátěné překážky snadno prozrazují přední okraj postavení, po případě i rozvrh palby a palebná stanoviště některých kulometů. Použije-li útočník tanků, vytvoří si v nich snadno potřebné průchody, a pro obránce jsou pak spíše nevýhodné než prospěšné.

V svém řešení obranného postavení počítám jen s jednostěnnými a nesouvislými drátěnými překážkami, zřizovanými nejen před pásmem hlavního odporu, nýbrž i v celé jeho hloubce, jak jsem to částečně nazna-

loženy, podle možností poněkud do hloubky, asi tak, jak znázorňuje obr. 3. Šířka a hloubka družstvem obsazeného prostoru by neměly přesahovat 80 m. Hlouček 3 může podle okolností obsadit během boje některé ze záměnných okopů.

Zákopy. Dosavadní střelecké zákopy by nemohly být budovány při obranné sestavě naznačené v obr. 1. Místo těchto zákopů by byly zřizovány jen střelecké okopy, které by podle obr. 4 byly spojeny v rámci jednotlivých hlouček úzkým zákopem, který by byl shora dobře zastřen. Po-

čil v obrazení 1. Účelem těchto překážek je nejen chránit čelně nebo bočně jednotlivé odpory, nýbrž, hlavně, svádět útočníka do prostorů dobře postřelovaných, donutit ho k odchýlení z původního směru útoku a k roztržení organických jednotek. Mají-li takové překážky splnit svůj úkol, nesmějí být stavěny schematicky, nýbrž tak, aby byl jejich trasou útočník co nejvíce oklamán. Tak na příklad bude někdy taková překážka postavena před skutečným odporem, jindy zase na takovém místě, kde není vůbec žádného odporu, ale kam lze dobře umístit palbu. Před některými odpory nebude vůbec překážek. Překážky třeba stavět nejen rovnoběžně s frontou, ale, hlavně, též šikmo a po případe i kolmo k ní. Při tom třeba počítat s tím, aby nepřekážely příliš protiútok vlastními zálohy, k čemuž nutno obrátit zvláštní zřetel při stavbě překážek, zejména v zadní části pásma hlavního odporu. Poněvadž budou jen jednostěnné, bude možno snadno činit v překážkovém systému potřebné změny nebo doplňky.

Těžké kulometry a pěchotní kanony. Těžké kulometry by byly umístěny jednak v pásmu hlavního odporu, jednak v pásmu záchytném. Nebylo-li by dobře možno působit jimi ze záchytného pásma před pásmo hlavního odporu, činily by tak z předsunutých záměnných postavení.

Co se týká pěchotních kanonů, musily by být umístěny v pásmu hlavního odporu, ne však hned za předním jeho okrajem, nýbrž co možná více vzadu.

Volba terénu pro umístění pásma hlavního odporu. Myslím, že by volba postavení v terénu byla novým způsobem obrany velmi usnadněna. Nemusíme se tolik obávat krátkého výstřelu, protože jeho nedostatek je nahrazen postupnými palbami v hloubce hlavního postavení. Nejsou tu také obavy z bočního postřelování, protože při hloubce pásma hlavního odporu a nepravidelném rozložení jednotek do hloubky nemůže být nepřítelem nijak uskutečněno.

V rovném a přehledném terénu je věc celkem velmi jednoduchá a netřeba se jí zvláště zabývat. V terénu méně přehledném bude nutno rozstupy i vzdálenosti mezi jednotlivými odpory poněkud zmenšit, což vyžaduje i dosavadní způsob obrany.

Obrana lesa a zejména obrana vesnice jsou případy, jež nutno do jisté míry vyřešit zvlášť, tak, jak je tomu doposud. Otázka položení předního okraje postavení dovnitř těchto objektů anebo před ně nemá tu takový význam jako v dosavadní obraně, protože při větší hloubce pásma hlavního odporu může být jeho část před lesem (vesnicí) a část uvnitř. Získáme tak značné výhody a vyloučíme částečně nevýhody jednoho nebo druhého z dosavadních řešení.

Jak tomu bude u hřbetů táhnoucích se rovnoběžně s frontou? — I tu, jako všude jinde, je volba předního okraje postavení méně závislá na terénu, a proto poměrně velice snadná. Jednou může být celé pásmo hlavního odporu na odvráceném svahu, jindy přední okraj na přivráceném a zadní hranice na odvráceném svahu, anebo naopak: přední okraj na odvráceném a zadní hranice na přivráceném svahu. V posledním případě by byl do pásma zahrnut celý hřbet.

Při hřbetech položených kolmo nebo šikmo k frontě lze přední okraj na místech níže položených obsadit co nejslaběji a stáhnout jej co nejvíce dozadu, neboť hloubka pásma dovoluje položit před takové prostory vý-

hodné bočné palby, a obchvat odporů, umístěných na hřbetě, není odtud dobře možný.

V celku mám za to, že se zvětšením hloubky pásma hlavního odporu dá terénu využít lépe než doposud.

Hlavní palebná přehrada. Při pohledu na obr. 1 pozastavil se jistě mnohý z čtenářů nad otázkou hlavní palebné přehrad, která v naší představě žije jako hustá palebná síť, kterou nemůže nic proklouznout. V této představě utvrzuje snadno každého obyčejná ukázka dosavadní palebné přehrad, spuštěná za tmy svítícím střelivem. Přimyslíme-li si k tomu ještě přehradnou palbu dělostřelectva a minometů, skoro bychom věřili, že útok na dnešní obranné postavení, které je vybaveno tolika kulomety, je prostě nemožný. A takovým by skutečně byl, kdyby nebylo útočnickova dělostřelectva a jiných prostředků, majících možnost vyřadit některé obráncovy zbraně z činnosti a palebnou síť tak přetrhat. — Co je platno, připraví-li obránce svou hlavní palebnou přehradu do nejmenších podrobností a vybaví-li ji velkým počtem kulometů, když v daném okamžiku nejsou kulomety s to, aby přikázaný jim úkol splnily? Myslím, že problém obrany záleží právě z největší části v této okolnosti a je otázka, zda dnešní uspořádání po této stránce vyhovuje.

Při dnešní obranné síle pěchotních zbraní je útok nemožný, nejsou-li tyto zbraně alespoň z větší části umlčeny. K tomu je třeba především dělostřelectva, minometů a útočné vozby. Úkol podpůrných zbraní je pak tím snadnější, čím hustěji jsou jejich cíle seskupeny. Je snazší umlčet 10 kulometů na prostoru 5 ha nežli 5 kulometů na prostoru 10 ha. Soustředíme-li tedy v našem mělkém pásmu hodně kulometů za tím účelem, abychom vytvořili „nepřekročitelnou“ hlavní palebnou přehradu, hrajeme vlastně útočnickovi do ruky. Zmocní se tučného sousta najednou a poměrně lehce.

Organisace pásma hlavního odporu podle obr. 1 netvoří hlavní palebnou přehradu podle nynější naší představy. Zato však ztěžuje nepříteli zničení nebo umlčení pěchotních zbraní, jež ho mají zastavit v jeho útoku. K tomu se však vrátím později.

III.

V této stati chci probrat přípravu obrany a její provádění, a to tak, aby vynikly výhody i nevýhody dosavadního i navrhovaného řešení.

Obhlídka terénu.

Při dosavadním způsobu obrany má být obhlídkou stanoven přední okraj palebné přehrad a hlavního postavení, umístění a úloha jednotlivých zbraní, spojení palbou mezi jednotkami, trasa drátěných překážek a p.

Určení předního okraje palebné přehrad a hlavního postavení není za daných okolností věc snadná. Ovšem, v rámci malé jednotky a při cvičení nečiní to žádných potíží, protože z instruktivních důvodů vybíráme zpravidla ten nejvhodnější terén, v němž lze vyhovět všem předpisovým obranným zásadám. Ve válce však budeme nuceni bránit se často se zřetelem k celkovému průběhu obranné čáry v takovém terénu, kde tyto zásady nebude možno uskutečnit. Jednou bude hloubka palebné přehrad příliš malá, jindy budeme nuceni vést přední okraj v blízkosti prostoru, který skýtá nepříteli výtečné palebné základny i pozorovatelný a tudíž i nejlepší podmínky k útoku. Někdy musí být přední okraj postavení před-

sunut v jedné části úseku co nejvíce kupředu, kdežto terén v druhé jeho části nutí přímo k tomu, aby byl stažen hodně zpět. A takových i podobných obtíží bude s vytyčením dnešního pásma hlavního odporu vždy dost. Jejich příčina je v tom, že pásmo je příliš mělké a jeho síla odporu je tudíž příliš závislá na vhodnosti nebo nevhodnosti terénu, který je v boji v svém celkovém pojetí neměnitelným a tudíž i velmi důležitým činitelem. Je nesnadné a někdy i vůbec nemožné jej měnit, a hlavní palebná přehrada, která je vlastně pilířem celé dnešní obrany, stává se jeho otrokem a musí se mu přizpůsobovat. Často přední okraj postavení, jinak velmi výhodný pro uspořádání hluboké a husté palebné přehrady, pozbude této přednosti proto, že je příliš vydán snadnému pozorování a tím i zničení anebo umlčení od nepřítele. Naproti tomu více skryté postavení, na něž lze těžko řídit palbu podpůrných zbraní útočníka, bude mít zpravidla jen mělkou palebnou přehradu a špatné pozorování, takže obránce může být snadno překvapen.

Řekl bych, že u dosavadního způsobu obrany sází obránce skoro všechno na jednu kartu, t. j. na čelní zákop pásma hlavního odporu a na hlavní palebnou přehradu. Je tedy přirozené, že k přípravě obrany je třeba pečlivě a podrobně i dlouho trvající obhlídky. U nového řešení netřeba brát terén a s ním spojenou palebnou přehradu tolik v úvahu a ani ztráta čelních odporů celkem nic neznamená. Proto může být obhlídka zkrácena na nejmenší míru a mohou se co nejdříve započít obranné práce.

Obsazení úseku.

Mohou nastat často případy, kdy bude třeba obsazovat obranné postavení již v dotyku s nepřítelem a v palbě jeho předvojů nebo předsunutých jednotek.

V případě obrany²⁾ D bude třeba přivést v rámci praporu celé dvě roty do blízkosti nepřítele, kde budou nuceny zaujmout poměrně husté tvary a v palbě pracovat o úpravě terénu. Je přirozené, že roty mohou tak utrpět dosti citelné ztráty, nehledě ani k tomu, že nebude snad možno, aby všechna družstva zaujala přesně postavení, která byla pro ně podle obhlídky předvídána.

Při obraně N se vyhýbáme těmto nevýhodám tím, že do blízkosti nepřítele přichází jen malý počet družstev; ostatní jsou již více vzdálena nebo skryta před jeho pozorováním a jeho palba nemůže tedy být proti nim tak účinná.

Úprava terénu.

Rovněž úprava terénu je při obraně D vydána pozorování a tím i zásahům od nepřítele více nežli při organizaci obrany N. V prvním případě musí být drátěné překážky a překážky proti útočné vzbě stavěny před postavením; to proto, že čelo postavení je zároveň největší silou odporu a třeba tudíž vše, co obranu zesiluje, vybudovat před ním. To však má tu nevýhodu, že překážky jsou budovány často v blízkosti nepřítele a v přímém ohrožení od něho. Nepřítel může je pozorovat a podle potřeby zjistit (třeba i pozemním průzkumem) jejich druhy a účel (zákopy, miny a jiné překážky proti útočné vzbě).

²⁾ K snadnějšímu vyjadřování budeme nadále užívat pro dosavadní způsob obrany značky D, pro navrhovaný způsob značky N.

V druhém případě (při obraně *N*) lze umístit překážky z větší části v samé blízkosti čelních družstev, po případě až za nimi, uvnitř pásma hlavního odporu, poněvadž se se zastavením útočnicka počítá spíše uvnitř pásma než před ním. Překážky lze tak snadněji vybudovat, skryt je před zraky i průzkumem nepřítele a připravit mu tím nemilé překvapení, tolik a jistě právem zdůrazňované v předpisech všech armád.

Překvapení nepřítele lze však dosáhnout při úpravě terénu nejen zřízením překážek, ale i stavbou klamných postavení.

Vybudovat taková postavení při organizaci obrany *D* je velmi nesnadné, poněvadž tato brana předvídá široké střelecké zákopy; ty nelze jednak v krátké, pro přípravu obrany vyměřené době napodobit (musily by být hotovy dříve, než nepřítel zjedná dotyk), jednak pak lze nepříteli sotva utajit, které ze zákopů jsou obsazeny a které nikoliv. Nedají se dobře zastřít a nepřítel konečně i podle jejich průběhu a povahy terénu snadno uhodne, kde jsou umístěny jednotky určené k obraně.

Při obraně *N*, která nezná souvislých a širokých střeleckých zákopů, je možno uskutečnit klamná opatření v největší míře. Střelecké okopy, rozložené na hlubokém prostoru, dobře zastřené (zastírání je zde daleko snadnější než u širokých a souvislých střeleckých zákopů) a spojené jen v rámci družstva úzkými spojovacími zákopy, budou skýtat nejvýš obraz poněkud rozrytého terénu, kterýžto obraz lze na libovolném místě snadno a bez velké práce napodobit.

V celku nelze popřít, že úprava terénu i zastírání je u obrany *N* daleko snadnější nežli u obrany *D*.

Život v postavení mimo boj.

Je jisté, že pobyt v postavení *N* není tak pohodlný — pokud ovšem lze o pohodlí vůbec mluvit — jako v postavení *D*. To však nemůže být důvodem k tomu, abychom proto organizaci tohoto postavení předem odmítali. Dávno už uplynuly doby, kdy ve vzdálenosti několika set metrů od nepřítele bylo možno sedět a bavit se u táborových ohňů. Zdokonalení zbraní nutí k vyhledávání stále pevnějších a před zraky nepřítele zastřených krytů, a kdo ví, co nás po této stránce čeká v budoucnosti.

Je pravda, že při obraně *N* jsou jednotky více rozptýleny v terénu a navzájem jen částečně spojeny úzkými (nutnost zastření) a tudíž i méně pohodlnými spojovacími zákopy. To má za následek určité potíže při výkonu velení, při zásobování a odsunech. Na druhé straně má však takové uspořádání veliké výhody bojové, které nelze přehlížet; zmíním se o nich později.

K velení je třeba spojení. V obraně se používá jako pojítek telefonu (někdy až na SV. rot), spojek, smluvených znamení a p. Pro použití telefonu a smluvených znamení jsou za obou způsobů obrany celkem stejné podmínky. Co se týká spojek, je jejich použití v obraně *N* obtížnější nežli v obraně *D*, a to proto, že zde není tolik krytých a pohodlných komunikací. Uvědomíme-li si však, za jakých okolností a kdy bude spojek v obraně používáno, přijdeme k poznání, že tato nevýhoda je celkem velmi nepatrná.

V době klidu budou spojky sloužit jen k dodávání obyčejných rozkazů nebo hlášení, která nejsou pilného rázu. Půjde hlavně o rozkazy týkající

se služby, opevňovacích prací, zásobování a odsunů, u nichž nezáleží na rychlém dodání a které mohou být dodávány třeba jen v noci, jde-li o jednotky, které jsou v blízkosti nepřítele. Ostatně, je-li postavení již vybudováno, není toho mnoho, co by se mohlo nařizovat anebo hlásit.

A jak tomu bude za útoku? Ani tu nemohou mít horší podmínky spojení a tudíž ani velení nějaký podstatný vliv na výsledek obrany; neboť — podle mého názoru — jsou zásahy do činnosti jednotek usazených v pásmu hlavního odporu zpravidla nemožné a celkem i zbytečné. Každá ze zasazených jednotek má svůj úkol, kterým se musí řídit. Buď své postavení ubrání nebo podlehne nepříteli. Nadřazený velitel může zde zasáhnout toliko palbou nebo zálohami. Tu však nelze spoléhat — pokud jde o přehledný terén — na nějaké hlášení velitelů čet a na činnost spojek. Takový zásah, má-li být vhodný a včasný, musí se dít jedině na základě pozorování nebo smluvených znamení. V terénu skrytém (v lesích a porostech) je velitel odkázán po té stránce všem jen na spojky; ale poněvadž pozorování se strany nepřítele je rovněž omezeno, mohou se i spojky volněji pohybovat.

O zásobování a odsunech, které se budou konat jen v době klidu, platí všeobecně totéž, co bylo řečeno o používání spojek. Nevýhoda menšího počtu skrytých komunikací při obraně *N* je vyvážena do určité míry tím, že v blízkosti nepřítele, t. j. v 1. sledu postavení, bude daleko menší počet družstev než při obraně *D*, a nebude tudíž nutno dopravovat až dopředu tak velké množství potřeb (materiálu, střeliva, potravin a p.) jako dosud. Kromě toho možno obranné objekty v obraně *N* snadněji zastřít, což má vedle jiných také tu výhodu, že k jich vybudování nebude potřeba tak velkého množství materiálu.

Větší potíže budou zde snad s odsunem raněných. Víme však, že i při obraně *D* bývá jich v době klidu poměrně málo, ačkoliv její čelní široký zákop je možno dělostřelectvem anebo minomety snadněji zasáhnout, nehledě ani k tomu, že průběh zákopu je nepříteli známý a že jeho zbraně jsou na něj zastříleny. Tím méně raněných bude v pásmu hlavního odporu obrany *N*, kde skryté a v terénu roztroušené odpory neposkytují buď žádný nebo jen nepatrný cíl. Dá se tedy předpokládat, že raněných, jimž by nemohla být poskytnuta aspoň nejnutnější pomoc, bude tak mizivé procento, že to nemůže být důvodem k zachování dosavadního obranného systému.

I za útoku bude počet zraněných menší než za obrany *D*, kde zejména osádka čelního zákopu poskytuje husté a snadno zranitelné cíle. Budou tedy horší podmínky pro odsun raněných částečně vyváženy menší zranitelností osádky.

Vystřídání jednotek.

Kdežto v obraně *D* je možné vystřídání čelních jednotek pásma hlavního odporu jen v rámci praporu (rota středního nebo záchytného pásma střídá rotu v pásmu hlavního odporu) nebo jednotky větší, dovoluje obrana *N* vystřídání již v rámci roty tím způsobem, že čtyři, které jsou v 2. sledu a tedy mimo přímé nebezpečí od nepřítele (jsou na vzdálenost 400 až 600 m od předního okraje postavení), vystřídají čtyři 1. sledu.

Není pochyby o tom, že přední jednotky (odpory), jsoucí přímo proti nepříteli a v jeho blízkosti, jsou neustále vydány nebezpečí nějakého překvapení, jako přepadu, náhlému bombardování, zaplňování a p. Důsled-

kem toho je větší vypětí nervů, které působí nepříznivě na morálku osádky; proto je třeba, aby čelní jednotky byly častěji střídány. Obrana *N* častější vystřídání umožňuje a je tedy po této stránce výhodnější než obrana *D*.

Na námitku, že častější střídání může být na újmu řádného provádění úkolu, poněvadž vystřídávající jednotky nebudou dostatečně znát prostředí a terén, který mají bránit, poukazují na příklad Francouzů před Verdunem. Střídání se dalo mnohdy každodenně a v několikaměsíčních bojích byla před Verdunem vystřídána takřka celá francouzská armáda. Při tom střídání nebylo prováděno jen v malých jednotkách, nýbrž v celých divisích. Nebylo ani zákopů a postavení jednotek určených k vystřídání, nebylo často dobře známo, takže o odevzdávání přesných palebných úkolů s jednotky na jednotku nemohlo být ani řeči. A přece Francouzi Verdun uhájili. Nemyslím, že by se jim to bylo podařilo, kdyby morálka zasazených vojsk byla vydána delší dobu působení německého dělostřelectva.

Vystřídání jednotek se ostatně vyhnout nemůžeme a je po mém názoru jen výhodou, můžeme-li jednotky vystřídát ještě před útokem na všech místech, která třeba brát v úvahu pro jejich činnost v době útoku.

V našem případě běží o vystřídání v rámci malých jednotek; je proto velmi snadné a nepůsobí žádných obtíží. Družstva čelních čet mohou být vyměněna během krátké doby a postupně, takže ani neočekávaná akce nepřítel (na př. výpad) v době vystřídání nemůže způsobit nějaký zmatek.

Útok na postavení.

Podíváme se nyní, co může nepřítel proti obraně podniknout, a budeme uvažovat o tom, jak jeho podnikům čelit.

Především bude se snažit získat zprávy a zjednat dotyk; k tomu použije jednak letectva, jednak části svých pozemních sil (předvojů nebo předsunutých jednotek).

U obrany *D* je jejich zpravodajský úkol velmi usnadněn tím, že střelecké zákopy a drátěné překážky, které nelze dobře zastříti, prozrazují hned nejen přední okraj postavení, nýbrž poskytují nepříteli zároveň všeobecný obraz o rozložení odporů. Proto ani zjednání dotyku nečiní zvláštních obtíží a nepřítel může co nejdříve zahájit přípravu k útoku.

U obrany *N* je získávání zpráv a tím i zjednání dotyku ztíženo možností lepšího zastření nejen předního okraje postavení, ale také tím, že nepříteli je těžko zjistit, kde jsou umístěny jednotlivé odpory. To znamená pro nás získání času a tudíž i určitou výhodu.

Předpokládejme nyní, že nepřítel zjednal dotyk s pásmem hlavního odporu a podle povahy terénu jest od nás ve vzdálenosti 300, 600 anebo 1000 m. Jaká bude činnost útočníka?

Útok na opevněné postavení vyžaduje mnoho materiálu i štěliva a musí být dobře připraven. Útočit a nemít při tom možnost vyřadit z boje dostatečný počet obráncových kulometů znamená páchat sebevraždu. Snahou obránce tedy musí být, aby takovému vyřazení svých prostředků zabránil anebo aby jej alespoň co nejvíce oddálil. Jakým způsobem anebo čím?

Nejvhodnějším prostředkem k tomu je zastírání a dostatečné rozptýlení obranných prostředků. Tím je útočník nucen řídit svou umlčovací nebo

ničivou palbu ne na cíle, nýbrž na prostor a jeho palba pozbývá tak mnoho na své účinnosti. Její účinek závisí přímo nejen na množství materiálu a streliva, nýbrž také na velikosti prostoru, který je nucen útočník umlčovat.

Obrana *N* může se po té stránce uplatnit v největší míře. Naproti tomu obrana *D* svým soustředěním bojových prostředků v čelním zákopu postavení útočníkovi jeho úkol vlastně usnadňuje. (Příště dále.)

Pěchota u nás a v cizině.

Podplukovník pěch. Václav Dusil:

Německá pěchota.

Prostudujeme-li pozorně německé předpisy o výcviku pěchoty (Ausbildungsvorschrift für die Infanterie) a některé jejich výcvikové pomůcky, zjistíme, že nelze mluvit o nějaké zvláštní německé „doktríně“ v taktice pěchoty, ale najdeme velmi mnoho poučného. Jsou zde některé nápadné rozdíly mezi naším a německým způsobem výcviku velitelů a mezi naší a německou představou o provedení některých bojových fází. Mluvíme-li o představách boje, děje se tak úmyslně, poněvadž zkušenosti ze světové války lze hodnotit pro budoucí válku asi v témž poměru jako zisky z rusko-japonské války pro válku světovou. Taktéž válka v Habeši a ve Španělsku je nám měřítkem velmi nepřesným jednak pro naprostou nerovnost protivníků, jednak pro neurčitou hodnotu používaných moderních zbraní. Proto třeba doplnit válečné zkušenosti představou o tom, jak bude nebo může být proveden boj množstvím nových zbraní a bojových prostředků, prakticky dosud více nebo méně vyzkoušených. Rozbor zahraničních literatur vojenských a různosti v názorech nás pak vedou k vyřízení názorů vlastních. To je také účelem této studie.

I. Organizace německé pěchoty.

1. Pěší družstvo (Die Gruppe) je největší bojová jednotka, na kterou může mít velitel přímý vliv. (Náš předpis P-I-2, čl. 604 označuje za takovouto jednotku četou.) Každý velitel družstva a hloučku (Truppführer) má dalekohled (Doppelfernrohr).

Pro činnost malých pěších jednotek má taková hojnost dalekohledů neobyčejně velký význam a žádná hlídka není bez dalekohledu.

Organizace družstva. Velitel družstva, čtyři střelci z lehkého kulometu, sedm střelců z pušky a jejich velitel (Truppführer). V sestavě čtyři má každé družstvo mimo to ještě po jednom vojínu — spojce (Melder). Celé družstvo má tedy 14 mužů.

2. Pěší četa (Der Schützenzug) má tři družstva; velitelem je zpravidla důstojník. Při rozčlenění čtyři přejdou spojky (Melder) od družstev k veliteli čety. Četa má pak svůj velitelský hlouček (Zugtrupp): 3 spojky od družstev a 1 trubače. Velitelský hlouček má jako doplněk výzbroje a výstroje 1 dalekohled, stupadla (Klettersporne), osvětlovací pistoli, kompas, brýle proti slunci, kreslicí a písarské potřeby.

Výzbroj čety. Puška vz. 98, ráže 7,9 mm, váha 4,1 kg, váha střely 12,8 g. Za minutu 10 ran (jen krátkou dobu). 45 nábojů u muže, 15 nábojů na voze (Gefechtswagen). Puška střílí účinně p. 1. do výšky 500 m.

Německá pěchota má dosud dva druhy lehkých kulometů: vz. 08/15, chlazení vodou, váha 17 kg; vz. 08/18, chlazení vzduchem, váha 13 kg. Dopravuje se na ruč-